

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre	—	—	—	24	kor.
Félévre	—	—	—	12	„
Negyedévre	—	—	—	6	„
Egy hónapra	—	—	—	2	„
— Egyes szám ára 8 fill. —					

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 61. szám.

Szerda, március 15.

Március 15.

Nagybecskerek, március 15.

A tavasz fakadása magával hozza az új eszmék fakadását is. A történelem tanúság reá, hogy a nagy események, amelyek egy-egy nemzet sorsát megváltoztatták, rendszeren tavasszal történtek, amikor a természet ébredése új vágyakat ébreszt a szívből s új erőket kelt életre a népek lelkében is. Így volt ez 48-ban is. A forradalom izzó lángtengerként csapott keresztül egész Európán. Kezdődött Párisban, Bécsben és Budapesten. Néhány óra alatt nemcsak kormányok omlottak össze, hanem kormányformák is, aminek célja a nemzetek leigázása, a szabadság elfojtása, a vágyva-vágyott alkotmány utolsó bástyáinak lerombolása volt.

A miért három századon át ezrek vére és könye folyt, amiért Rákóczi nyolc éven át harcolt hiába, amiért Martinovics és társai vértanúságot szenvedtek, azt az alkotmányt március 15-ikén néhány óra alatt kivivta a pesti ifjúság. Nagy idők voltak ezek, pillanatok alatt évszázadokkal ifjodott meg a nemzet, mintha csak abból a regebeli varázsitalból merített volna, a mely örök ifjúságot ad az embernek.

Ezt a nagy napot elfelejteni nem lehet, ennek a csodálatos erejű napnak dicső emlékezetét meg kell szentelni.

És mi nem is felejtettük, nem is felejtjük el és megszenteljük emlékezetét minden esztendőben fokozott melegséggel, fokozott lelkesedéssel.

Az egész országban fölgyulnak az örömtüzek a szívekben s szívünk tüzeből rakunk áldozati oltárt a nagy nap emlékének.

Nagybecskerek városi közönsége is mint minden esztendőben, most is fölémelt lélekkel ünnepelt március idusán s egyletek, társulatok, intézetek mind odajárulnak a szabadság napjának oltárjához, hogy leróják a szívek s lelkek áldozatát a

szabadság, egyenlőség, testvériség nagy eszméjének.

Most pedig adjuk itt tudósításainkat a Nagybecskereken lefolyt márciusi ünnepségekről:

Az ifjúsági egyesület ünnepélye.

A mai ünnepségeket megelőzőleg az ifjúsági egyesület tagjai tegnap este fél 9 órakor az Eötvös-utcai állami elemi iskolában rendeztek márciusi ünnepélyt, amelyen idegenajku polgártársaink közül is számosan vettek részt.

Az ünnepélyt itt a Hímnusszal nyitották meg, melyet az ifjúság énekelte el zenekísérettel, majd Bányai Jakab iskolaigazgató, az egyesület vezetője mondott lendületes megnyitó-beszédet, amely után Bági Vilmos nagy érzéssel elszavalta Pósa „A szabadság napján” című szép alkalmi költeményét. Utána következett az alkalmi ünnepi beszéd, melyet Fischer Mór áll. tanító mondott, aki rövid visszapillantást vetett hazánk ezredéves múltjára, majd a márciusi eseményeket vázolta. A hallgatóság az érdekes beszédet mindvégig nagy figyelemmel hallgatta s a szónokot zajos tapsokban részesítette. Miután még Guggenberger Béla elszavalta a „Talpra magyar”-t, az ifjúság zenekísérettel még a Kossuth-nótát énekelte el s Bányai igazgató határos záróbeszéde után az ünnepély itt véget ért.

Az ifjúság az ünnepség után lampionmenettel rendezett s zenehallgatással végigvonult a Hunyadi-utcan, majd a Ferenc József-terem elénekeltek a Hímnust, a Szózatot és a Kossuth-nótát. A szép menethez időközben nagy közönség csatlakozott, mely szintén lejárt az ifjúsággal a város főbb utcáit.

A templomokban.

A mai ünnepségek bevezetője, mint minden esztendőben, úgy az idén is a templomokban volt.

A róm. kath. plébánia-templomban reggel fél 9 órakor az iskolágyermekeknek tartották misét, míg délelőtt 10 órakor zenésmise volt, a melyen részt vettek az összes polgári hatóságok, élükön dr. Dellimanics Lajos főispánnal, nemkülönben a testületek és egyletek is.

A zenés misén, melyet Brunner Jakab hitoktató végzett Lohmayer Nándor segédle-

kész és Erdély Vilmos klerikus asszisztenciája mellett, az egyházi ének- és zenekar Weninger József karnagy vezetésével Reimann „Misé”-jét adta elő, míg Offertoriumra Blesz Betti kisasszony szép hangjával elénekelte Preindl „Salve Jesus” című gyönyörű egyházi dalát, melyet a templomban összegyűlt nagyszámu közönség áhitattal hallgatott. A kisasszony szép énekét Mezei Zsigmond kísérte hegedűn. Míse végeztével felcsendültek a „Hímnusszal” fenséges akkordjai, melyet a vegyeskar adott elő kitűnő precizitással s amelyet a templomban összegyűlt nagyszámu közönség állva hallgatott végig.

A többi felekezetek templomaiban szintén tartottak ünnepi istentiszteletet, amelyen ugyancsak nagyszámu hívő közönség vett részt. Az izr. templomban dr. Klein Mór főrabbi mondott nagyhatásu ünnepi beszédet.

Az iskolákban.

Örömmel konstatáljuk, hogy az egyes nagybecskereki tanintézetekben az ifjúság szintén méltó kegyelettel ülte meg a mai ünnepet s a tanári és tanítói kar mindenütt megmagyarázta a növendékeknek a nagy nap jelentőségét.

A kaszinóban.

Délelőtt 11 órakor a kaszinó-társulat nagytermében volt ünnepély, mely alkalommal a szépen feldíszített nagyterem zsufolásig megtelt nagyszámu ünnepelő közönséggel, melynek sorai között ott láttuk dr. Dellimanics Lajos főispánt, dr. Várady Imre országgyűlési képviselőt, dr. Vinczehidly Ernőt, Alföldy Edét s közéletünk számos kitűnőségét. Az ünnepélyt itt a Hímnusszal nyitották meg, melyet Weninger József karnagy vezetésével az ez alkalomra szervezett férfikar énekelte el. A közönség a szép éneket felállva hallgatta végig.

Ezt követte Erdélyi Zoltán „Március idusa” című szép alkalmi költeménye, melyet Szilágyi Rózsika k. a. szavalt el megkapó lendülettel. A közönség a bájos szavalónót zajosan megtapsolta.

Ezután ismét a férfikar foglalta el az emelvényt és Káldi Gyula néhány kuruc dalát énekelte el, melyet szintén általános tetszéssel fogadott a közönség.

A „TORONTÁL” tárcája.

Csokonai Vitéz Mihály élete és költészete.

Irtá és felolvasta: **Semsey Gyula** Nagybecskereken, 1905. évi március hó 12-én, a szabad liceum Csokonai-emlékünnepén.

(Vége.)

Még a kollégiumban létekor, 18 éves korában írta meg egyik leghíresebb művét a „Béka-egér harc”-ot. Két évvel később, 1793-ban befog Tempefői című 5 felvonásos eredeti drámába, mely azonban nem készült el. Ekkor, sőt már előzőleg Debrecen város poétája volt, ki minden alkalomra készített verseket. Ez időben 1792-ben bocsátkozik levelezésbe Kazinczyval is, ki nyelvtani szempontból erősen megbírája ugyan Csokonait, de elismeri, hogy „az Úr versei igen kedvesen folynak s az ideák nemesek és nem földszint csuszók”. Kazinczy megígéri Csokonainak, hogy a nagyközönséggel megismerteti.

A kollégiumból kilépve, kizárva, kezdődik Csokonai életének hányt-vetett korszaka. H za megy anyjához, ki, mióta özvegy, kosztosokat tart, hogy saját életét fentarthassa. Itt ő csak nyűg. Mit csináljon? Ha nem is bánta meg tettét, érezte, hogy sorsával való összekoccanása önbizalmát megtörte, csalódott önjerejében, elvesztette sorsában való föltétlen hitét. Lelke acél-szilárdsága megszűnt, csak szenvedni, tűrni tudott ezután. Négy hétig volt odahaza, azután Sárospatakra ment jogot tanulni. Bár itt is szerette mindenki, nem tudott sehogysem megbékülni helyzetével, annál kevésbé, mert belátta, hogy a jogi pályára még kevesebb hajlama, kedve,

tehetsége van, mint a papi pályára. Odahagyja Sárospatakot s megkezdí vándor útját. Lőcsére megy 1796. július havában patvaristáskodni, hogy rövid idő alatt tovább menjen, míg végre, hogy a fejférmegei Bicskén, Kovács Sámuel rektoránál, volt iskolatársánál megpihenjen. Midőn Ferenc király a nemzetgyűlést 1796. november 6-ra Pozsonyba összehívja, hogy a franciák ellen katonát és pénzt kérjen, Csokonai Pozsonyba megy, azon reményben, hogy az összegyűlt nagy és gazdag urak között végre szerencsésjét megalapíthatja, művei kiadására Maecenást talál. Csálódik. Bár nem marad ismeretlen, bár sikerül Dietri magyar Musa címen heti lapot kiadnia, december 10-én az országgyűlést berekesztik, a hetilap megszűn és kiadó nincs. Elkedvetlenedve, eleséggel megy vissza Bicskére, honnan csak 1797. áprilisban mozdul ki s elmegy Komáromba, mert ott a nemesi insurrekció ülést tart. Ekkor ismerkedik meg Vajda Pál jómódu gabonakereskedő Julianna leányával, kibe az első látásra beleszeret, kit családosa után is holtáig szeret s kit Lilla néven örökít meg és tesz halhatatlanná verseiben. Róza elfelejtve, Lilla igaz szerelme Csokonainak. A többi asszony, lány csak epizod, csak szerelmeskedés, de Lilla igaz és tiszta szerelme. sőt végezete.

Lilla is szerelmes a költőbe, magok között egymást el is jegyzik, de Csokonainak nincs állása, nincs biztos keresete, enélkül pedig a lányt nem veheti el. Elhagyja Komáromot, hogy állás után nézzen. Nem tud állást kapni. Visszatér Komáromba, hol szerelme már másnak menyasszonya. Megtörve, szívében sajtó fájdalommal, de hűlen kedvesének megbocsátva, hűlen kedvesét továbbra is szeretve, imádvá, „a rengeteg

Somogyországba elbűt haldeklani. Nagy-Bajomban, a költő Horváth Adámnál, majd Sárközy István alispánnál, ki szintén Nagy-Bajomban lakott, talál otthont. Majdnem egy esztendőt tölt itt, ezalatt is szorgalmasan dolgozik, míg végre 1799. még sikerül Csurgóra jutnia helyettes tanári minőségben pár hónapra. Életkedve, tettereje — bár nincs valami fényes sorsa — látszólag visszatér, lelkesedéssel, odaadással tanít, két iskolai drámát ír, melyeket növendékei előadnak és megírja legnagyobb munkáját, Dorottyát, mely egymaga a nagy költők közé sorolja és halhatatlanná teszi irodalmunkban.

Az év vége felé elhagyja Somogyot. Az akkori kor legnagyobb bohémje, 2 forinttal zsebében, Szigetvár megtekintése után nekivág Baranyának, Bácskának és végre 1800. tavaszának végén hazatér Debrecenbe, anyjához. Ott találta öcsését is, halálos beteg. Rajzoljam-e a szegény anya bánatát, fájdalomát? Az egyik fia haldeklit, a másiknak is megátadva egészsége, 27 éves korában megélhetés végett, szegény, tengődő özvegyre szorul. Annyi viszontagság után végre jól érzi magát Csokonai és dologhoz lát. Műveit rendezí sajtó alá. Közben-közben kirándul Debrecenből. 1801-ben fölkeresi a hosszas fogságából kiszabadult Kazinczyt. 1802-ben meghal öcsese, ugyanazon év június 11-én délután kétezer ház lesz pár óra alatt a lángok martaléka. Leégett a kollégium, a nagytemplom tornyostól, leégett a közelben lévő Csokonai-ház is. Ezzel teljes lett az inség, a nyomor költőnk családjában. Ismét állás után néz, de hiába! Télen hosszas betegségben szenved s mire föllábad, érzi, hogy „vénuáni kezd testalkotványom”.

A következő 1803. évben hozzáfog tervezett

Az ünnepség kimagasló pontja volt Herr Ödönnek, a főgimnázium kitűnő tudós tanárának ünnepi beszéde, melyben élénk színekkel és költői lendülettel ecsetelte a nagy nap jelentőségét. A renek beszédet a közönség percekig tartó lelkes tapsokkal honorálta.

Miután a férfiak elénekelték a „Talpra magyar” gyűjtő melódiáját, ifj. Papik Miksa lépett a közönség elé s lelkesen szavalta el ez alkalomra irt csinos költeményét, mely így hanzik:

Regét mondok, régen letűnt időről,
Hol harcba szállt sok szép dalia
Szabadság támadt mindenütt nyomukba
Szabaddá lett az elnyomott haza.

Volt egy ország! Szegény rab népek lakták,
Rab volt benne a tett, a gondolat.
Szegény ország már félig el volt veszve
Már-már a biztos sir felé haladt!
S im csillag támadt napnyugat egén,
A merre szállt, felderült a világ,
Fényes hajnal hasadt az éj helyébe,
Hervadt galyon kipattant a virág.

S mintha az Ó-világ minden csodája
Feltámadt von' a csillag jöttére,
Az elhagyott rabságba sűrű ország
Szabad eszmékkel lón telis-tele.
Egy vérpezsdítő lázas költeményre
Az egész ország népe talpra állt
S a hatalomtól többé nem remegve,
A bilincsből kiszakította magát.

A gyermek elment a szülői háztól,
A férj elhagyta boldog tűzhelyét
S nem könyekkel égő honszerellemmel
Harcba küldé ara vőlegényt.
Fényes tavasz volt Zengett a madárdal,
Bércen, rónán virult a vérvirág,
A melylyel ifju, férfi és aggastyán
Lerotta nagy hűsége zálogát.

A rabszolga egyenlő lett urával,
A szent ihlet, mint Isten ostroma
Elpusztított, lerombolt minden bálványt,
Szabad lett újra a magyar haza!
S a boldog népek munkás kezein
Nem csörög már többé a rabbilincs,
Mert közös részünk lettél szent szabadság,
Apáink vérén szerzett drága kincs!

Most műsoron kívül Balaton Gusztáv elszavalta Tóth Kálmán „Előre” című szép költeményét, mely szintén nagy tetszést keltett.

Végezetül a férfiak még elénekelték a Szózatot s ezzel a valóban szép ünnepély véget ért.

A délutáni ünnepségek.

Délután 3 órakor a Ferenc József-téren a szabadban volt jól sikerült márciusi ünnepély, melyre a város polgársága rendezett. Az ünnepélyre több száz főnyi közönség gyűlt össze kórkárákkal, nemzeti színű tojakkal fő díszítve.

Az ünnepség programja a plébánia épülete előtt folyt le, ahol emelvény volt, amelyet zászlókkal vettek körül.

Miután az ünnepély előtt fölvonultak a nagybecskereki hadastyánok zeneszóval, a „Harmonia” férfidalkör Rippka Imre karnagy vezetésével nagy hatással elénekelték a Himnuszot, majd dr. Kardos Samu ügyvéd mondott ünnepi beszédet.

Most a Harmonia elénekelték a Talpra magyart, a melynek elhangzása után Fehér Atadár el-

szavalta Ábrányi Emilnek egyik alkalmi költeményét.

Azután a Harmonia elénekelték a Szózatot, annak befejeztével pedig a hadastyánok zenekara rázendített a Kossuth-nótára s ezzel az ünnepély itt véget ért.

Délután 5 órakor a jegyzői tanfolyamhallgatók rendeztek szép ünnepélyt a vármegyeház nagytermében, melyről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 1/3-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déls. b. gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **Kiss Ernő szobra.** Kiss Ernő vértanútábornoknak Nagybecskereken felállítandó szobrának nagybizottsága ma délután a vármegyeház nagytermében dr. Dellimanicus Lajosné elnöklésével ülést tartott. Az ülésről holnapi lapunkban számolunk be.

— **A Dmke köréből.** A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület igazgatósága március 25-én d. e. 11 órakor a szegedi kaszinóban ülést tart.

— **Nyugdíjazás.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Durkossy Teréz pancesovai áll. elemi iskolai tanítónőt nyugdíjazta.

— **Határozás.** Mint ösztönös részvétellel értesülünk, e napokban meghalt Berkes István m. kir. honvédszázados, ki régebben a nagybecskereki társaságnak és közkedvelt tagja volt.

— **Temes és Torontál telefonösszeköttetése.** A temesvári-belvárosi posta- és táviradivivataltól a következő értesítést veszük: A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megengedte, hogy azon temesvári előfizetők, kik a törvényhatósági megyei forgalomban részt vesznek, éppen úgy díjmentesen beszélhessenek a szomszéd vármegye határos járásaihoz levő törvényhatósági hálózatokban bekapcsolt előfizetőkkel, nevezetesen a Torontalmegye párdányi és csenei járás előfizetőivel, amint azok eddig Temesvárral díjmentesen beszélhettek. Ez a temesvári megyei forgalomban résztvevő előfizetőköt annyiban értni, hogy most már díjmentesen beszélhetnek ők is a párdányi és csenei járásban levő előfizetőkkel.

— **Nagybecskereki Chevra-Kadisa közgyűlése.** A nagybecskereki izraelita szentegylet (Chevra-Kadisa) tegnap tartotta Mangold Samu dr. hitközségi elnök elnöklése alatt évi rendes közgyűlést. A gyűlésen az elnök szívélyesen üdvözölte a szép számban megjelent tagokat, megköszönvén ezen eminent jólékony és ember szeretőitől áthatott egyület iránti érdeklődésüket. Löffler Jónás titkár által szerkesztett és olvasott évi jelentés az egyület tevékenységét, irányát és céljait szentirási idézetekkel fűszerezve

fejtegette és ecsetelte. A zárszámadások konstaltáják, hogy az egyület múlt évben emberszereteti céljaira 1621 kor. 92 fillért fordított. 20 halottat temettettek el, részint a felek, részint az egyület költségeire. Fajdaommal és részvétellel emlékezett meg elhunyt tagjairól, nevezetesen: Eckstein Adolf, Engel Samuel, Grünberger Adolf és Neugröschl Mathias urakról, kik az 1904. évben öröklétre szenderültek. A zárszámadásokból tudtuk meg, hogy az együletnek múlt évben 7317 korona 19 fillér bevétel mellett 6897 korona 36 fillér kiadása volt s így a pénztár maradványa 419 korona 83 fillért tett ki; az egyület összvagyonára 31360 korona 06 fillér. Miután az igen érdekes előjárásági és a számvizsgáló-bizottsági jelentés tudomásul vétetett és a felmentvény megszavaztatott, tárgyalatott az 1905. évi költségvetés, mely minden módosítás nélkül elfogadtatott. Minthogy mai napon ugy az előjárásági, mint a választmány és számvizsgáló-bizottság megbízatása lejárt, az új választásokra került a sor. Dr. Klein Mór főrabbi indítványára a közgyűlés ugy a régi tisztséget, mint a választmányt és számvizsgáló-bizottságot közfelkialtással ujja megválasztotta, csak ezen tisztségek kiegészítésül két új tag kijelölés alapján lett megválasztva, még pedig Strasser Jakab előjárónak és Ullmann Márk választmányi tagnak. Ennek folytán 3 évi időtartamra lettek megválasztva, előjárónak: Grün Simon, Hubert Manó, Kanizsa Lipót és Strasser Jakab. Választmányi tagoknak: Guttmann Jakab, dr. Mangold H. L., Mayer Henrik, dr. Pollák Győző, dr. Stern Lázár, dr. Schlesinger Jakab, Temmer Mór, Ullmann Márk és Weisz Izidor. Számvizsgálóknak: Kovács J. M., Hajduska Jenő és Hirtenstein Márk. A jelentkezett új tagok felvétele után az egész gyűlékezet a templomba vonult isteni tiszteletra, mely dr. Klein Mór főrabbi magas szárnyalású szent beszédével kezdődött és Lewin Herman főkántor szivreható gyönyörű énekével végződött.

— **Itt vannak a színészek.** A nap krónikása mindannyiszor szívesen konstatálja eseményként, hogy megérkeztek s itt vannak a színészek. Mert hiába, nálunk, ahol esztendőnkint egy-egy hónapot töltenek körünkben Thalia papjai, az ő megérkezésük esemény. Idejövételük bizonyos eleveniséget és színt hoz a hétköznapi életbe, a mely nemcsak a színházban, de az utcákon, vendéglőkben, kávéházakban s mindenütt meglátszik, ahol megfordulnak. A színház sötét homályát pedig csillogás váltja föl esténként s külön élet támad a színpadon, ahol a magyar irodalom és művészet diadalmas fejlődését látjuk élénk társulni. És amint a nap krónikása szívesen üdvözli a színészeket, bizoára olyan szívesen fogadja őket Nagybecskerek közönsége is s remélhetőleg annak idején kölesönös kellemes emlékekkel válnak meg egymástól a közönség, a színészek és no — a direktor.

— **Honvéd tartalékosok fegyvergyakorlata.** Nyíri Sándor honvédelmi miniszter, mint felhivatalosan jelentik, körrendeletet adott ki a legénységnek fegyvergyakorlatra való behívási határozataról. A körrendelet a védőörvények végre-

legnagyobb alkotásához, Árpád című nagy eposzához. Alapos és nagy tanulmányokkal kezd művéhez. Nem fejezheti be. „Rendetlen élete, — mikép Bánóczi írja — mohó munkavágya, megkötöttségétől irtózó bohém természete sietteték elfonyadását”. Művei kiadása érdekében Pestre utazik, ami — családásokkal teit lelkét is figyelembe véve — egészsége ártalmára van. Siettetti halálát Rhédey Lajosné temetése. 1804. április 15-ikén tartá örökszép halotti bucsuztatóját, hatny-dalát és az ott történtek, figyelemelleneségek még ingerlékenyebbé tették, meg is hullt és többé föl nem lábada, alig 32 esztendőskorában, 1805. január 28-án anyja ölébe hajva fejét, kiadta lelkét.

Csokonai egyike volt legtermékenyebb írónknak, ki az irodalom majd minden ágával, fajával foglalkozott. Nem céloz hosszasan, hozzá méltóan foglalkozni költészetével, csak röviden ismertetem. Halála előtt — kiadás céljából — ő maga állította egybe összes műveit és a könyvek elé előszót irt, melyben ismerteti a könyv tartalmát, megmagyarázza a műfajt, melyet ott használ. Ezen előszók egy kis irodalmi értekezések, melyekből Csokonai alapos készütsége, nagy olvasottsága és igaz tudása csillan ki.

Az antik, a klasszikus forma volt akkortájt divatban, innen, hogy Csokonai legtöbb költeményét szintén klasszikus formába öntötte, de egyéniségének eredetiségével könnyedséget, lendületet, sokszor bájt tudott e formákba is bevinni. Sokkal zengzetesebb, gördülékenyebb és hatásosabb, mikor a klasszikus formát mellőzi, ütemes, rimes, magyaros versnemből szólal meg.

Nyelvezete üde, élvezetes, költő-kartársait

tulzárnyaló, gyakran népies és ezen művei legismertebbek, legkedveltebbek ma is. A népdal terén Petőfi közvetlen elődjének kell tartanunk, mert kivüle Petőfiig nem is művelte senki e műfajt oly sikerrel, mint ő. Hogy a korszellemnek megfelelőleg gyakran erős kifejezéseket használ, az mit sem von le költészetének értékéből.

Nagy természetkedvelő lévén, hasonlatait, gazdag metaforáit is a természetből veszi. Jelzői, határozói festőiek, plasztikák. Előtte senki sem beszélt, irt Tihanynak riadó leányáról, kődelepte kertekről, sírfuvalta szélről. Szívérzéke üde, piratlan például, ahogy az este enyhe báját írja le:

A lenge hold halkkál világosja
A szőke bikkfák oldalát,
Estvéli hűs álommal elborítja
A csendes éjnek angyalát...

Képzelt tehetsége kifogyhatatlan, humora gazdag, találó. A szenvedő, az érző szerelmet abban a korban nálánál jobban senki sem tudja kifejezni, ma is néhány költeménye például szolgál, így a már többször említett Tihanyi Echóhoz, Magányossághoz, A reményhez című költeményeit említsem.

Debrecenben való végleges visszaköltözése után szedte össze lyrai és elegiai versei nagy részét, hogy azokat örök szerelme zálogául Lilla címén érkekeny daloknak III. könyvben kiadja. Oly átható, mely volt Vajda Julianna iránt érzett szerelme, hogy azontul nem létezett előtte más, mint Lilla s aki előtte volt, az is mind csak Lilla dicsőítésére, halhatatlanna tevéssére szolgált. Ezen dalok nagy része Himfy szerelmei előtt íródtak és mégis jóval később jelentek meg költőnk szegénysége miatt.

Gazdag humora leginkább „Dorottya, vagyis

a dámák diadalma a farsangon” című általa furcsa vitézi versetnek elnevezett művében nyilatkozik meg. Maga a tárgy nagyon egyszerű, egy már nem ifju lány „Dorottya a maga leánytársával, a rövid farsang és a kevés menyegző miatt, Carneval és az ifjak ellen hadat indít és mikor már őket szinte meggyőzte, Venus a dámáknak minden kívánságokat megígérvé, emezek iránt megbékélteti”. E rövid tartalom tele van komikus helyzetekkel, ötletességgel, melyek mind élvehen, dévaj jó kedvvel leírva. Ime egy részlet: Carneval előkéri a hölgyek matrikuláját, hogy meg tudja ki ment férjhez, ki maradt pártában. Előhozzák a matrikulát:

E nagy könyvben fel van jegyezve sorjába
Minden dámák neve pro memoria,
Aki már tizenkét esztendőt elhagyta,
Hanem hatvannégyet még meg nem haladta:
Mert ez a két határ amaz epochában,
Melyben már, s melyben még van tüz a dámában.
Aki az időnek e két pontja közt él,
Az a férfikeptől holdvilágon sem fél.
Legyen kicsiny vagy nagy; szelíd, vad, vén vagy hullt,
Mégis elvágja az, hidd, ameddig megsült.

Az utókor már fölfedezte nagy költőjét és méltó szobrot állított Debrecenben, hogy lerőjja elismerését, büszkén mutogathassa ércalakban azt, kit élve nem méltányolt, nem támogatott eléggé.

Mulik az idő. Száz esztendő futott le azóta az idő rokkáján, még több száz esztendő el fog múlni, poraink, hamvaink sem lesznek már s a költő még mindig élni fog nagy szerelmével költeményeiben, Istentől adott tehetségével műveiben, embertársainak elismeréséből, a nagyság iránti meghódolásból képben, bronzban.

hajtásáról szóló honvédségi utasításban foglalt s a tartalékosok és póttartalékosok fegyvergyakorlataira vonatkozó határozatokat a következőkben módosítja:

A fegyvergyakorlatra behívott minden tartalékos (póttartalékos) a fegyvergyakorlatot a behívón megjelölt csapattestnél és az abban megállapított időszakban tartozik teljesíteni. Ha a tartalékos vagy a póttartalékos a saját csapattesténél teljesíti a fegyvergyakorlatot, a felszerelési állomást, mint a fegyvergyakorlatnak időpontját, a saját csapattestét határozza meg. A behívottak a fegyvergyakorlatot a behívójegyben megjelölt csapattestnél (zászlóaljnál, osztálynál) és a megállapított időszakban még akkor is teljesíteni tartozik, hogyha a fegyvergyakorlat megkezdése előtt talán lakásukat megváltoztatnák. A legénységnek azon esetleges kérelmei, hogy a fegyvergyakorlatot az új tartózkodási helyhez legközelebb fekvő csapattestnél, (zászlóaljnál, osztálynál) teljesíthessék, az állomány illetékes csapattest által megengedhető az esetben, ha a fegyvergyakorlatra történt behívásuktól annak megkezdéséig állandó tartózkodásra más honvédkerület területére távoztak volna. A tartózkodási helyhez legközelebb fekvő idegen ezredhez való behívásuknál a behívási nap, a honvédkiegészítő parancsnokságok által évenként a fegyvergyakorlatok végrehajtására kiadott általános határozatokból állapítandó meg, hogy az utolsó gyakorlati naptól 31 nap visszszámítottatik (például ha az utolsó gyakorlati nap szeptember 12-ére esik, akkor a tartalékosok augusztus 13-ára hívandók be.) A saját honvédkerületi parancsnokság területén tartózkodó tartalékosok azonban nem 31 nappal előbb, hanem az elüljáró honvéd kerületi parancsnokság által kiadott intézkedésekben megállapított napra hívandók be.

— **Postamesterék mulatsága.** Torontál-Ozorán folyó hó 5-én a postamesterék menedékháza s nevelőintézetek javára fényesen sikerült tárcavigalom volt, melynek tiszta jövedelme 128 korona. Felülfizettek: Blumenstok Mihály (Pancsova) 2 korona, Klauber Márk (Ozora) 2, Temmer Salamon (Nagybecskerek) 3, Demeneko J. (Antalfalva) 1, Muzslyan Flóra (Czerepaja) 1, Merschdorf Mihály (T. Szécsány) 1, dr. Zsitkovszky István (Antalfalva) 2, Postahivatal (N.-Elemér) 1, öz. Schweizer Miklósné (Óléc) 1, ifj. Loch Jakab (Szárca) 4, Meiszler Erzsébet (Iláncsa) 1, Schwarz Adolf (Antalfalva) 2, Klauber Ignác (Tor.-Ozora) 7, Kohn Miksa (Idvor) 7, dr. Kun Antal (Antalfalva) 2, Kalmvat József (Ozora) 2, Ludvig Rudolf (Ozora) 1, Klein (Bótos) 1, Steigenberger Sándor (Ozora) 1, Miclea Pál (Ozora) 1 korona, Klemer József (Pancsova) 60 fillér, Wersio József (Ozora) 1 kor., Stunler A. (Antalfalva) 20 fill., Guttonh A. (Ozora) 20 fill., Benko Istvanka (Aradac) 3 kor., dr. Pacurariu Simon (Ozora) 2 kor., Bernódt Nagy Etel (Számos) 2 korona, a miért is hálás köszönetét fejezi ki a rendezőség.

— **Mühle fokatalogusa** színes és elegáns képletekkel ellátva a legkívánatosabb magvak szemenszedett s legjobbnak bizonyult választékát tartalmazza úgy a kert, mint a mezőgazdaság számára; továbbá a legújabbat rózsákból és diszító-növényekből; a legnemesebb fák és gyümölcsfajokat; egyáltalán a kertészkedés számára a legjobbat. Érdeklődők ezt kívánatra Mühle Vilmos cs. és kir. udvari szállítótól Temesváron ingyen és bérmentve megkapják.

A Horgony-Pain-Expelier (Richter-féle Liniment. Caps. comp.) igazi, népszerű házi szerre lett, mely számos családban már több mint 35 év táfj mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csuszál stb.-nél a Horgony Pain-Expellierrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéznek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Pain-Expellierrel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő házi szer jó eredményt alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: a 80 fillér, 1 korona 40 fillér és 2 korona a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan Richter-féle Horgony-Pain-Expelliert, vagy Richter-féle Horgony-Linimentet kérni, valamint a „Horgony” védjegyre és a Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

Színház

* **Az emigráns.** Polgár Károly derék színtársulata ma este nyitja meg az idei tavaszi színiévadot, még pedig mivel az első színházi este március 15-ikére esik, ünnepi díszelőadással. Az igazgató Kemechey Jenő hazafias darabját „Az emigráns” választotta ki ez alkalomra, míg az előadást Rűck Károly ünnepi nyitánya, Sik Rezső szavalása egy allegorikus kép és a Himnusz elnéklése vezeti be. Az emigráns szerepei a legjobb kezekben van s az előadás egyik érdekessége Polgárné föllépése Helena

szerepében. A többi szerepeket Polgár Károly, Molnár Vilma, Barna Jolán, Sik Rezső, Virányi, Szathmáry Gozoo, Kiss Pista, Deréki, Hatvani, Borsodi stb. játsszák.

* **A cigánybáró.** Holnap este bérletfolyamban Straus bájos zenéjű operettje A cigánybáró kerül színre a színházban.

Színház után menjünk a „Rózsa” kávéházba, hol Mojsze Milán, jeles primásunk zenekarával hangversenyez. — Friss konyha! Kitűnő buffet, jegeskávé, parfait-k. Cukrász-különlegességek. Szolid kiszolgálás.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

Wekerle—Szögyény.

Budapest, március 15. (A „Torontál” ered. táv.) A Szögyény-Marich László, majd pedig a Wekerle Sándor nevéhez fűzött kombinációkban intéző politikai körökben itt nem biznak s a cáfolat mind határozottabb formában jelentkeznek és szorítja háttérbe ezt a két nevet. A koalíció radikális része sem akar tudni Wekerle határozatai megoldásáról, amely — szerinte — nem oldaná meg, csak elodázná a katonai kérdést.

A szabadelvűpártból.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szabadelvűpárt tizenhatos intéző-bizottsága tegnap újból ülésezett, de az ülés csupán rövid eszmecsere volt. Indítvány, javaslat, intézkedés szükségére nem forgott fenn. Ebből azt következtetik, hogy aktuális politikai kérdés nincs napirenden, melyre nézve a pártnak állást kellene foglalnia.

Andrássy és a válság.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Andrássy Gyula gróf a válság ügyében most egyelőre rezervált álláspontot foglalt el. Aktuális helyzetről beszél ugyan egyes politikussal, de az ellenzékkel nem tanácskozik.

A szatmári püspök meghalt.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szatmárról táviratozzák, Meszlényi Gyula szatmári püspök tegnap este 11 órakor 73 éves korában meghalt. Halála széles körben mély részvétet kelt.

Orosz-japán háború.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti táv.) Washingtoni jelentés szerint, ottani diplomáciai körökben azt állítják, hogy úgy Oroszország, mint Japán nem sokára összeroskad amaz óriási pénzügyi terhek alatt, melyeket a háború rótt rájuk. Hir szerint ama semleges hatalmak egyikeinek képviselője, a melyek legjobban érdekelve vannak a háborúban, jelentést tett kormányának arról, hogy van remény arra, hogy titkos tárgyalás folyik Oroszország és Japán között a békefeltételek megállapítása végett. Egyéb diplomáciai forrásból az hírlik, hogy az első tárgyalások színhelye a csatatér lesz.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervárról sürgönyzik: Hir szerint a Carskoje-Szelóban legutóbb tartott minisztertanácson elhatározták, hogy 400.000 embert mozgósítsanak. A moszkvai gránátos-hadtest mozgósítását már elrendelték.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Tokióból sürgönyzik, a japánok a foglyokat Schakapuban hagyják Oku seregénél.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londoni táviratok szerint a katonai attasék nem követték a visszavonuló oroszokat, hanem a japánokhoz csatlakoztak.

Az orosz forrongás.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból táviratozzák: Az oroszországi szociáldemokraták kiáltványt

bocsátottak ki, amelyben követelik az alkotmányos népképviselőket, a háboru azonnali befejezését, a politikai száműzöttek azonnali szabadonbocsátását. Az alkotmányos népképviselőktől követelni fogják az autokrata kormányzat eltörlését, helyébe demokrata köztársaságot, szö- és sajtósabadságot s az állandó hadsereg helyett általános néphadsereget.

Összeesküvés Koreában.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Londonból táviratozzák, Seoulban, Korea fővárosában összeesküvést fedeztek föl. Az összeesküvés célja az volt, hogy a császárt kényszerítsék, hogy a Japánnal kötött konvenciót felbontsa. Számos embert letartóztattak.

Nagy tűzkatasztrófa.

Budapest, március 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Newyorkból sürgönyzik, ott egy 5 emeletes házban nagy tűz támadt. A lakók a házhoz támasztott vaslétrán akartak menekülni, de ez annyira áttűzesedett, hogy akik ráleptek, összeesettek magukat s lezuhantak. Számos ember részint összeesett, részint leugrott s így halt meg.

Határidő-üzet.

Budapest, március 15. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak nagyjából csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	9.69—
Buza (októberre)	8.59—
Tengeri májusra)	8.54—
Zab (áprilisra)	7.23—
Rosz (áprilisra)	7.75—

Nyilttér.*

Rövid használat után nélkülözhetlen.

Igen alkalmas utazásoknál.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva.

Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. júl. 2-án.

Kalodont

nélkülözhetlen

fogtisztító-szer.

Elsőrangú higienikusok elismerik, hogy egészségünk fenntartásánál nem nélkülözhető a fogak és a szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrahatók el ez által. Ennél legsikeresebbnek bizonyul a „Kalodont”, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

(218—212)

* Az a rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1904. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.

Pancsováról: délután 5 óra 55 p.

Budapest—Szegebről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra

35 perc

Szegebről: (motorkocsi) 9 óra 23 perc.

Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 47 p.

b) A nagybecskerek-bégapárti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este

7 óra 15 p.

Módszról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel

6 óra 25 p.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.

Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.

este 8 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 45 p.

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; délután 6 óra 20 p.

Szegebről: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 45 p.

Szegebről: (motorkocsi) d. u. 12 óra 53 p.

Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégapárti pályaudvarról:

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára:

reggel 3 óra 33 p.

Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.;

délután 6 óra 10 p.

Módszra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt

11 óra 38 p.

RÓZSA-kávéház.

Ma és minden este

MOJSZE MILÁN

zenekarával hangversenyez

285-2.2

50 méter

S Z É N A

eladó

Bencze Antal és fiánál.

(238-2.2)

GYOMORBAJOSOKNAK.

Mindazoknak, kik meghűlés, gyomortulterhelés, hiányos táplálkozás vagy nehezen emészthető túlforró vagy hideg ételekkel, vagy rendetlen életmóddal gyomorbajt:

gyomorkatarrust, gyomorgörcsőt, gyomorfájást, emésztési zavarokat, elnyálkásodást stb. szereztek, ezennel kitűnő háziszert ajánlunk. Ez az évek óta előnyösen ismert, az emésztést elősegítő és vértisztító szer a

Hubert Ullrich-féle gyógyfü-bor.

Ez a gyógyfü-bor kitűnő gyógyhatásának ellenséget fűvekből és jó borból készült; erősíti és élteti az egész emésztőszervezetet, anélkül, hogy hájtó hatása lenne. Ez a gyógybor eltávolít minden zavart a véredényekből, megtisztítja a vért a betegséget okozó anyagoktól és új vér képzésére elősegíti.

A gyógybort még idejekorán való használata a kezdődő gyomorbajt csirájában fojtja meg. Nem kellene tehát késlekedni használatát más gyomorrontó, az egészséget veszélyeztető szerek megvétele előtt igénybe venni. Akárhányszor már első használat után eltűnt minden gyomorbajt jelző tünetét, mint: a fejfájást, gyomorgörcsőt, felfúvódást, hányással járó rosszullétet, mely krónikus különösen régi bajknál) annál hevesebben szokott föllepni.

A székrekedést és ennek kellemetlen következményeit, mint: szorulást, a vesében, a májban való vértörlést, szívdobogást, álmatlanságot stb., a gyógybor gyorsan és enyhén megszünteti. A gyógybor elmulasztja a rossz emésztést, az emésztési szerveket könnyű kiválás által szinte megújítja és megszabadítja a gyomrot és beleket a káros anyagoktól.

Soványág, sápadtság, vérszegénység, elerőtlenedés többnyire a rossz emésztés, hiányos vérképzés és a máj beteges állapotának következményei. Teljes étvágytalanság mellett elernyedés és kedélylehangoltság, valamint gyakori fejfájás és álmatlan éjszakák következtében az ilyen betegek gyakran lassan elenyvednek. A gyógyfü-bor a meggyöngyült ételretort helyreállítja. — A gyógyfü-bor növeli az étvágyat, elősegíti az emésztést és táplálkozást, előmozdítja az anyagcserét, megújítja a vérképzést, megnyugtatja az izgatott idegeket és a betegnek új erőt, új életet ad. Ezt számos elismerés és köszönő-irat bizonyítja.

A gyógyfü-bor kapható 3 és 4 koronás palackokban a következő helyiségek gyógyszerárában, u. m.: Nagybecskerek, Elemér, Román-Ecska, Mosorin, Józseffalva, Csurog, Gyurgyevo, Bács-Tisza, Földvár, Kumán, Melence, Bégaszentgyörgy, Istvánföld, Ernesztváza, Bótos, Tomasevác, Ozora, Jarkovác, Farkasd, Perlasz, Titel, Szlankamén, Új-Karlovitz, F.-Kovil, Kacs, Temerin, Bács-Szent-Tamás, Török-Becse, Új-Becse, Basahid, Torda, Szeró-ltetebe, Ó-Becse, Franyova, Párdány, Szakula, India, Pétervárad, Ujvidék, stb., ugymint valamennyi helyiségében Ausztria-Magyarországnak.

A nagybecskereki gyógyszerár szállít eredeti áron 3 és több üveg gyógyfübort Ausztria-Magyarország minden helységébe.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Mindenki rendeljen

Hubert Ullrich-féle gyógyfü-bort.

(17-9.5)

FELTŰNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszerűen veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

23-104.21

GAZDASÁGI FELSZERELÉS ELADÁS.

Birtokom eladása folytán az összes gazdasági felszerelésem, továbbá egy 5 éves mén, lovak és csikók, ca 800 q. kévekbe kötött hereszéna fog önkéntes árverés útján 1905. évi március hó 20-án délelőtt 9 órakor Padén eladatni.

280-3.3

REINER DÁVID

295/905 szám.

282-3.3

Arlejtési hirdetmény.

Bobda község előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy a község egy ártézi kutat szándékozik furatni. — Felhívhatnak mindazok, kik ezen munkálatot elvállalni óhajják, hogy írásbeli ajánlataikat alólirott községi előjárósághoz 1905. évi március hó 31-éig nyújtsák be.

Bobda, 1905. évi március 11-én.

Schannen Károly,
jegyzőGilezán Riszta,
bíró.

Nagybecskereki kaszinó-társulat.

Meghívó.

A „Nagybecskereki kaszinó-társulat” 1905. évi március hó 26-án délelőtt 10 órakor a kaszinó nagytermében

rendes közgyűlést

tart, melyre a társulat tagjai tisztelettel meghívhatnak.

Tárgysorozat:

1. Igazgatói jelentés 1904. évről.
2. Az 1904. évi számadás bemutatása.
3. A számvizsgáló-bizottság jelentése és ennek alapján a felmentvény megadása.
4. A könyvtárnok jelentése.
5. A tisztikar és választmány megválasztása.
6. A számvizsgáló-bizottság választása.
7. A vigalmi bizottság választása.
8. A könyvtári bizottság választása.
9. Az 1905. évi költségvetés megállapítása.
10. Indítvány a helyiségek kibővítése iránt.
11. Indítványok.

Szávits Sándor,
társ. jegyző.Franz J. L.,
társ. igazgató.

Kivonat az alapszabályokból: 14. §. A közgyűlésen csak azon tagok bírnak szavazati joggal, kik tagsági díjaikkal hátralékban nincsenek. (239-1.1)

284-x.2

Egy

négy kisebb szobából

és mellékhelyiségekből álló

udvari lakás

május hó elsejével kiadó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában vagy Arany

János-utca 4. sz. a. (Amerika városrész).

Saját magát károsítja, aki szőlőoltvány-szükségletét nem fedezi a

Küküllőmenti

Első Szőlőoltvány-telepnél.

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, Nagy-küküllőmegye.

A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözték, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. (56-24.20)

Hirdetések

felvételnek a

„TORONTÁL” kiadóhivatalában.